

Komuniké ze setkání zástupců zemědělských komor zemí Visegrádské skupiny rozšířené o Litvu a Lotyšsko 12. února 2024 v Otrębusy

14. 02. 2024

Zástupci Národní rady zemědělských komor (KRIR) v Polsku, Slovenské zemědělské a potravinářské komory (SPPK), Maďarské zemědělské komory (NAK), Agrární komory ČR (AKČR), Litevské zemědělské komory (ŽŪR) a Rady pro spolupráci zemědělských organizací Lotyšska (LOSP) se zúčastnili setkání zemědělských komor zemí Visegrádské skupiny, které se konalo 12. února 2024 v Polsku, Otrębusy. Zasedání se zúčastnil evropský komisař pro zemědělství Janusz Wojciechowski a ministr zemědělství a rozvoje venkova Czesław Siekierski.

Zástupci zemědělských komor jednali o následujících tématech:

- I. Současná situace na zemědělských a potravinářských trzích.
- II. Dovoz zboží z Ukrajiny.
- III. Zemědělské protesty v Evropě.
- IV. Diskuse o přípravě evropského zemědělství na vstup Ukrajiny do EU.

I.

Zemědělci se potýkají s nejistotou a obtížemi vyplývajícími z rostoucích výrobních nákladů a ruské agrese. Ceny některých zemědělských produktů, jako jsou obiloviny a olejniny, klesají, což ovlivňuje ziskovost zemědělských podniků. Zemědělci očekávají podporu od orgánů EU. Potřebují zejména pomoc při zvyšování odolnosti svých zemědělských podniků vůči výkyvům cen a změně klimatu.

II.

Hlavním cílem zemědělství v Evropské unii musí zůstat zajištění udržitelného zabezpečení potravin pro obyvatele EU. Je nezbytné chránit vnitřní trh EU před přílivem produktů vyrobených v potravinových systémech, které nejsou udržitelné. Uvedení výrobků z Ukrajiny na trh by mělo předcházet uplatnění nezbytných požadavků souvisejících s normami stanovenými Zelenou dohodou pro členské státy.

Usnadnění obchodu a vývozu ukrajinského zboží, na kterém Evropská komise pracuje, by mělo přispět ke globálnímu zabezpečení potravin, ale nemělo by vyvolat negativní důsledky pro jednotlivá odvětví a zemědělské trhy v EU. Potravinové zabezpečení nelze udržet bez ziskovosti v zemědělství, což vyžaduje poskytnout evropským zemědělcům ochranu před neomezeným dovozem zboží ze třetích zemí, kde zemědělství funguje podle zcela odlišných právních rámců a environmentálních požadavků.

Potřebujeme mechanismy, které účinně ochrání trhy členských států EU, zejména trhy zemí v první linii, před dalším nárůstem dovozu zemědělských produktů z Ukrajiny a negativními dopady tohoto jevu na ziskovost zemědělské výroby a fungování rodinných farem v EU.

Zavedení ATM nezaručilo kontinuitu dodávek do deficitních regionů, které tradičně odebíraly produkty z Ukrajiny, protože ukrajinské výrobky nacházejí své místo především na trhu EU, zejména v sousedních zemích. V důsledku toho byla Evropská komise a následně i jednotlivé členské státy EU, včetně zemí Visegrádské skupiny, Bulharska a Rumunska, nucena zavést řadu omezení dovozu z Ukrajiny. V této souvislosti bylo nařízení týkající se ATM kontraproduktivní, tj. přispělo ke vzniku obchodních překážek, které předtím neexistovaly. Domníváme se také, že okamžitá liberalizace dovozu neslouží ani tak celkové ekonomice Ukrajiny, ale přispívá ke zvýšení zisků malé skupiny oligarchů, kteří svůj kapitál často investují mimo Ukrajinu.

S ohledem na výše uvedené bychom se měli vrátit k ustanovením dohody o přidružení mezi EU a Ukrajinou a zahájit jednání s ukrajinskou stranou o postupné, vzájemné liberalizaci a současně postupně přizpůsobovat ukrajinské zemědělství normám a právu EU.

Pokud však Evropská komise výše uvedené nesdílí a trvá na svém postoji ohledně nutnosti rozšíření mechanismu ATM, navrhuje přijmout následující řešení, která by omezila potenciální negativní dopady tohoto nařízení:

- Vyloučení nejcitlivějších výrobků z nařízení, které způsobují nebo hrozí vážným narušením trhů členských států EU, tj. návrat k celním kvótám podle dohody o přidružení mezi EU a Ukrajinou.
- Namísto úplné liberalizace návrat k typu řešení použitému v letech 2017-2020, tj. stanovení dodatečných autonomních celních kvót pro dovoz z Ukrajiny do EU.
- Zavedení posílené ochranné doložky umožňující automatické obnovení cel dané členské země EU, pokud dovoz překročí určité množství nebo způsobí narušení trhu.
- Odstranění ustanovení článku 1 stávajícího nařízení o ATM, která brání EU přijmout standardní ochranná opatření vůči ukrajinskému dovozu v případě dumpingu nebo nadměrného dovozu způsobujícího vážné narušení trhu.

Kromě toho se domníváme, že v zájmu ochrany spotřebitelů v Evropské unii často potraviny vyrobené ve třetích zemích nesplňují vysoké normy, které převládají v Evropě. Evropská unie však stále dováží zemědělské produkty ze zemí, které nesplňují vysoké evropské normy bezpečnosti a zabezpečení potravin, například z MERCOSURu, Ruska a Běloruska. V zájmu zachování konkurenceschopnosti evropských zemědělců požadujeme okamžitý zákaz dovozu obilí z Ruska a Běloruska do Evropské unie.

III.

V Evropě pokračují protesty zemědělců, kteří požadují konkrétní a operativní řešení pro zemědělský sektor. Zemědělci upozorňují na problémy související se změnou klimatu, konkurenceschopností zemědělských podniků, příjmy, administrativní zátěží a generační obměnou. Zemědělství hraje klíčovou roli při zajišťování potravinové bezpečnosti a krize způsobená ruskou agresí jeho strategický význam ještě více zdůrazňuje. Zdůrazňujeme také potřebu posílit postavení zemědělství v politické agendě Evropské unie. Za účelem vypracování konkrétních řešení zahájila Evropská komise strategické dialogy se zástupci různých zemědělských odvětví, včetně Copa a Cogeca. Prohlašujeme, že se těchto procesů aktivně účastníme, a zdůrazňujeme potřebu přístupu k rozhodování založeného na faktech. Pouze takový přístup umožní obnovit důvěru mezi institucemi EU a zemědělci a vypracovat řešení, která zajistí stabilitu a rozvoj zemědělského odvětví v Evropě.

Jsou to právě zemědělci, kteří z liberalizace obchodu neprofitují, ale nesou největší náklady dohody o volném obchodu s Ukrajinou. Proto požadujeme, aby byl zřízen zvláštní třetí pilíř společné zemědělské politiky jako zvýšená krizová rezerva pro zemědělství financovaná mimo fondy Společné zemědělské politiky.

Dohodli jsme se, že 22. února 2024 proběhne společný protest na hraničních přechodech.

IV.

Uvědomujeme si výzvy pro zemědělství spojené se zahájením přístupových jednání Ukrajiny do EU, proto je třeba se na ně náležitě připravit. Otevření EU Ukrajině může být strategickou investicí do míru, stability, bezpečnosti a hospodářského růstu na celém evropském kontinentu. Současně je třeba přijmout veškerá nezbytná opatření, aby další rozšíření EU nevedlo ke snížení rentability zemědělské výroby, vylidňování venkovských oblastí a opouštění zemědělských činností ve stávajících členských státech.

Požadujeme, aby v každé fázi přístupových jednání byla zajištěna ochrana zájmů zemědělců a dalších subjektů zemědělsko-potravinářského sektoru z členských států EU.

Jsme rovněž přesvědčeni, že přístupovým jednáním s Ukrajinou by mělo předcházet důkladné posouzení dopadů přistoupení na zemědělství EU, zemědělsko-potravinářský sektor a postavení EU v mezinárodním obchodu.

Účastníci jednání se dohodli, že příští společné zasedání zemědělských komor zemí Visegrádské skupiny se uskuteční v České republice v červnu 2024.

Sdělení bylo připraveno v 7 kopiích, po jedné pro každou delegaci, a jedna kopie bude zaslána COPA-COGECA.

Podepsání prezidenti zúčastněných organizací.

Wiktor Szmulewicz, v. r.
prezident KRIR
Andrej Gajdoš, v. r.
viceprezident SPPK
Arūnas Svitojus, v. r.
prezident ŽŪR

Jan Doležal, v. r.
prezident AKČR
Balázs Győrffy, v. r.
prezident NAK
Guntis Gūtmanis, v. r.
předseda představenstva LOSP

Anglická verze komuniké *ke stažení*